

Terugblik Ambtenarentafel gemeentelijke voedselvraagstukken

Arnhem 25 september 2025

Samen leren, samen bouwen aan lokaal voedselbeleid

Beleidsmedewerkers van kleine en grote gemeenten, met en zonder voedselbeleid bijeen brengen om kennis te delen, elkaar te ontmoeten en te versterken; op een inspirerende voedsel-verbindingsplek waar ze de maatschappelijke betekenis zelf ervaren. Dit zijn plekken waar letterlijk geldt: *“Hier begint het samen leven.”*

Met dat doel vond de eerste Ambtenarentafel Gemeentelijke Voedselvraagstukken plaats op 25 september, georganiseerd door de gemeente Arnhem en kennisplatform Stadslandbouw Nederland. In de kas van Kweekland, tussen het groen en de bedrijvigheid, kwamen ambtenaren en betrokkenen uit heel het land samen om ervaringen te delen: hoe geven gemeenten voedsel en (stads)landbouw een plek in beleid én in de stad?

Arnhem als gastgemeente

Wethouder Eva van Esch beet het spits af en benadrukte de ambitie van Arnhem: stadslandbouw naar een volgend niveau tillen. Dat is geen loze kreet:

- Met de visie Arnhemse Kost, onlangs vastgesteld door de gemeenteraad, is er nu een stevig kader voor de komende jaren.
- Er is €500.000 per jaar gereserveerd om de uitvoeringsagenda in praktijk te brengen.
- Arnhemse Kost verbindt actuele opgaven, van stadslandbouw tot natuurinclusieve landbouw en van eiwittransitie tot inclusie.

Bestuursadviseur Herman Kleinjan nam ons mee in hoe Arnhem deze visie samen met de stad ontwikkelde: via aanschuifafels per thema, wijkbezoeken aan organisaties in de Arnhem Oost wijken, een enquête met ruim 1200 reacties en een voedselsafari voor raadsleden. Uitgangspunt: een gezonde, duurzame voedselomgeving voor iedere Arnhemmer. “Het budget geeft ons de kans om verder te bouwen aan de beweging die er al is, met meer dan 155 initiatieven.”

Leren van

Ook kregen we een kijkje in de keukens van twee toonaangevende gemeenten:

Tom Voorma (Den Haag) liet zien hoe voedselverbinding werkt als motor voor sociale cohesie, gezondheid en klimaatadaptatie. Met meer dan [100 initiatieven](#) op de kaart benadrukte hij dat interne bewustwording cruciaal is: “Het juiste verhaal, bij de juiste collega, op het juiste moment.”

Joe van der Veen (Almere) werkt aan hun tweede voedselstrategie en Almere heeft recentelijk het Centrum Stadslandbouw geopend. Almere is een jonge, diverse stad in volle groei, waar voedselbeleid wordt ingebed in omgevingsvisie, onderwijs, economie en gezondheid. Almere werkt actief in netwerken, zoals [Flevo Campus](#) en [Voedsel Verbindt](#) en zet stadslandbouw structureel in als onderdeel van ruimtelijke en sociale ontwikkeling. De boodschap: voedsel is geen apart dossier, maar een integraal onderdeel van stedelijke ontwikkeling. De Metropoolregio Amsterdam ontwikkelt met o.a. Almere een leermodule ‘voedsel in beleid’ om gemeenten te ondersteunen.

Landelijke verbinding

Stadslandbouw Nederland (Conny Taheij en Martin Ruivenkamp) benadrukte de potentie van stadslandbouw om meerwaarde te creëren voor gemeenten.

- Stadslandbouw Nederland brengt stadslandbouw naar het volgende niveau door de ontwikkeling van kennis, kennisdeling en samenwerking faciliteren.
- Het platform heeft (internationale) wetenschappelijke kennis over de vele waarden van stadslandbouw gebundeld in een [factsheet en brochure](#), met praktijkvoorbeelden. Dit helpt initiatieven en organisaties in gesprek te gaan met gemeenten, en voor ambtenaren met collega's en bestuurders.

- Stadslandbouw Nederland is mede-initiatiefnemer van het [Nationaal Voedselberaad](#), dat is opgericht om de voedselbeweging van onderop te verbinden, een stem en gezicht te geven.

Wat ons vooral bijbleef

Uit de gesprekken kwamen een aantal duidelijke rode draden naar voren over gemeentelijke voedselvraagstukken:

- Initiatieven van onderop zijn de motor van verandering, gemeenten kunnen dit versnellen door te **faciliteren en ruimte** te geven. Denk daarbij ook aan pachtvoorwaarden: kiezen voor lange termijn en natuurinclusief.
- **Vraag creëren** is net zo belangrijk als aanbod: bewoners verleiden, scholen betrekken en gezond eten aantrekkelijk maken. Denk ook aan een [lokale plukkaart](#), zoals in Arnhem.
- **Integraal werken** is essentieel: voedselbeleid raakt gezondheid, klimaat, inclusie, economie, educatie en zo veel meer.
- **Slimme verhalen vertellen en vragen stellen:** Benoem niet het thema voedsel of stadslandbouw, maar stel vragen: hoe komt het dat mensen in rijke wijken gezonder zijn dan in arme wijken?
- **Data is nodig:** hoe groot is de groep die geen toegang heeft tot gezond voedsel. Hoeveel grond is nodig.
- **Beeldvorming en communicatie** zijn bepalend: of het nu gaat om het tegengaan van fastfoodreclame, het zichtbaar maken van iconische voorbeelden en herkenbare lokale rolmodellen, of het meenemen van raadsleden en collega's – die de urgentie (nog) niet zien naar initiatieven.
- De centrale vraag "Hoe voeden we de stad?" gaat ook over **afbouw** waar dat nodig is.
- **Voedselzekerheid, betaalbaarheid en zelfvoorzienendheid** werden genoemd als kernpunten en argumenten voor meer lokaal voedsel, maar ook andere woorden kunnen worden gebruikt, zoals lokale afzet, breed voedselmandje, basisvoorziening, armoede.
- Er klonk een oproep om te onderzoeken hoeveel ruimte gemeenten al hebben om te beginnen en door te gaan **zonder steeds te wachten op politieke besluiten**. Taak van ambtenaren vanuit de **Omgevingswet: beschermen van de leefomgeving** en faciliteren van behoeftes.
- De beweging [Women on Food](#) werd als inspiratiebron genoemd om meer diverse groepen inwoners actief te betrekken.

Afsluiting

Na een rondleiding door Stadstuin Kweekland, met inspirerende praktijkverhalen over telen, educatie en community, genoten we samen van een lokaal lunchpakket. Een passend slotakkoord voor een dag waarin verbinding, inspiratie en praktische handvatten centraal stonden.

Vooruitblik

De volgende Ambtenarentafel voorjaar 2026 wordt georganiseerd door de gemeente **Almere**. Daar reflecteren we op de stappen die inmiddels gezet zijn en kijken we vooruit hoe we samen verder kunnen bouwen aan lokale gezonde, duurzame en inclusieve voedselsystemen. We kijken uit naar de voortzetting van dit waardevolle netwerk.

